

İhracatta KDV İadeleri Yapılmazsa Ekonomi Kilitlenir (*)

Vergi Bülteni(*)

Bu bülten VERGİALGI® 'da yayınlanmıştır.

Bülent AK,
Yeminli Mali Müşavir
bak@konseydenetim.com.tr

KONSEY
VERGİ - DENETİM - DANIŞMANLIK

1) Önsöz

Çin Halk Cumhuriyeti'nin Vuhan şehrinde ortaya çıkan Koronavirüs (Kovid-19) salgınına ilişkin haberleri ilk duyduğumuzda çok fazla üzerinde durmadık, açıkça söylemek gerekirse durumun ciddiyetini kavrayamadık. Kasım 2002 ve Temmuz 2003 tarihleri arasında Hong Kong'da başlayan SARS salgını gibi etkilerinin sınırlı kalacağını düşündük.

Uzaktan korku filmi gibi izlediğimiz salgının, ilkin yakın komşumuz İran'a, arkasından İtalya'ya sıçradığına dair haberler gelmeye başladı. Sonrasında İspanya, Fransa, A.B.D. ve İngiltere başta olmak üzere bir anda dünyanın dört bir yanına çok hızlı bir şekilde yayılmaya başladı. Ülkemiz uzunca bir süre alınan önlemler sayesinde korunmayı başarsa da, salgının küresel çapta bulaşıcılığı karşısında çaresiz kaldık ve yayılmasına engel olmayı başaramadık.

2) Korona Virüs Salgını Öncesi Bazı Temel Ekonomik Göstergeler

Hazine ve Maliye Bakanlığının yayınladığı Brüt Dış Borç Stokuⁱ verilerine göre, 2019 4. çeyrek itibarıyla; kamu sektörünün 154,7 milyar Dolar, TCMB'nin 8,4 milyar Dolar, özel sektörün ise 273,7 milyar Dolar olmak üzere, Türkiye'nin toplam brüt dış borç stokunun 436,9 milyar Dolar olduğu açıklanmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumunun yayınladığı resmi verileri göre; turizm geliri 2019 yılında bir önceki yıla göre %17,0 artarak 34,5 milyar Dolar oldu. Bu gelirin 25,3 milyar Dolarını kişisel harcamalar, 9,1 milyar Dolarını ise paket tur harcamaları oluşturduⁱⁱ.

Diğer taraftan, yurt dışında işçi olarak çalışan yaklaşık 4 milyon civarında vatandaşımız, ülkemize ciddi tutarda döviz girdisi sağlamaktadır. Ancak, işçilerimizin yoğun olarak yerleşmiş buldukları Avrupa ülkeleri salgının merkezleri haline gelmiştir. Bu ülkelerde bulunan vatandaşlarımızın maalesef kayıp haberlerini almaya başlamış bulunuyoruz.

Ticaret Bakanlığının yayınladığı resmi verilere göre; 2019 yılı ihracatımız (FOB) 180,8 milyar Dolar, ithalatımız (CIF) 210,3 milyar Dolar, dış ticaret açığımız ise önceki yıllara oranla çok ciddi düzeyde daralarak (-)29,4 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatımızın %48,7'si Avrupa Birliği ülkelerine, %7,3'ü AB haricinde kalan diğer Avrupa ülkelerine, %19,4'ü Yakın ve Orta Doğu ülkelerine, %7,4'ü diğer Asya ülkelerine, %9,2'si Afrika ülkelerine, %5,5'ü Kuzey Amerika ülkelerine yapılmıştırⁱⁱⁱ.

Türkiye İhracatçılar Meclisinin yayınladığı verilere göre ihracatımızın sektörlere göre dağılımı incelendiğinde; 23,3 milyar dolarlık kısmının tarım, 12,1 milyar dolarlık kısmının tekstil hammaddeleri, deri mamul ve halıdan, 20,5 milyar dolarlık kısmının kimyevi madde ve mamullerden, 17,7 milyar dolarlık kısmının hazır giyim ve konfeksiyondan, 30,5 milyar dolarlık kısmının otomotiv endüstrisinin, 11,2 milyar dolarlık kısmının elektrikli ve elektronik malzemenen, 7,8 milyar dolarlık kısmının makine ve aksamlarından, 8,1 milyar dolarlık kısmının demir ve demir dışı metallerden, 13,8 milyar dolarlık kısmının ise çelik ihracatından oluştuğu görülmektedir^{iv}.

3) Korona Virüs Salgını Sonrasında Ortaya Çıkan Görünüm

Bir sabah uyandıığımızda, kendimizi önce petrol fiyatları üzerinde küresel bir savaşın içinde bulduk, Rusya ile Suudi Arabistan'ın etkisi altında olan OPEC arasında görüşmelerden bir sonuç alınamamış, petrol fiyatları rekor düzeyde çakılmıştı. Ardından üzerinden bir iki gün geçti ki bu defa ABD Merkez Bankasının bir anda faiz oranlarını 0-0,25 aralığına çekmesi karşısında finansal piyasalar iyice çalkalandı. Çok geçmeden ABD Başkanı Trump, ardi ardına açıkladığı ve en sonunda 2,2 trilyon dolarlık hacme ulaşan destek paketleriyle, salgın nedeniyle gelmekte olan küresel krizin fırtınaya dönüşeceğini işaretlerini vermiş oldu.

Yaşanan ekonomik ve finansal krizin büyüklüğü karşısında uluslararası kurum ve kuruluşlar da harekete geçti. IMF Direktörü Kristalina Georgieva, koronavirüs (kovid-19) salgınına karşı mücadele için neredeyse seksen civarında ülkenin kendilerinden yardım talebinde bulunduğunu, IMF'nin 1 Trilyon Dolarlık kredi kapasitesini kullandırmaya hazırlandığını açıkladı^v. Mart 2020 sonu itibarıyla, tam 193 ülke hükümetinin COVID-19 karşısında aldığı önlemleri buradan takip edebilirsiniz^{vi}.

Dışarıda gördüğümüz manzara bu. Ülkemizde de korona virüsün ilk ortaya çıktığı günden bu yana çok ciddi bir şekilde reaksiyon verildi. Önlem paketlerini itiraf edelim, takip etmekte zorlandık. Odaklanmak istediğimiz konu bu olmadığı için, burada ayrıntısına girmeyeceğiz, ancak merak edenler için koronavirüse karşı ülkemizde alınan önlemlere ilişkin olarak hazırladığımız bir yönetici özetini salık verebiliriz^{vii}.

Salgını önlemek için tüm okulların kapatılması, tüm sanatsal faaliyetlerin ve toplantıların iptal edilmesi, spor karşılaşmalarının başta seyircisiz oynanması sonrasında ise tamamıyla ertelenmesi, yurtdışından gelenlerin taranması ve karantina alınmaya başlanması, risk grubunda olanların yahut taşıyıcı olabilecek gençlerin sokağa çıkmasının yasaklanması, en nihayetinde büyükşehir belediyesi olan illerimizden diğer illere seyahat yasağı getirilmesi gibi tedbirler ekonomik faaliyetlerin seyrinin de yavaşlamasına sebep olmuştur.

Dolayısıyla, öncelikle ekonomik yavaşlama göze alınarak halk sağlığı için gerekli önlemler alınmış, hemen ardından da salgının yarattığı ekonomik, finansal, hukuki ve sosyal yönden olumsuz etkilerini gidermeye yönelik adımlar atılmıştır.

Makroekonomik dengelere bakacak olursak, petrol fiyatlarının dip yapmış olması, ithalat faturamızdaki azalma nedeniyle cari açığımızın düşmesine yönünde etki yaratacak ve enerji maliyetlerinde avantaj yakalama fırsatını elde etmiş olacağız. Ancak, çoğu ekonomistin ifade ettiği üzere yakın zamanlarda karşılaşmadığımız bir krizle karşı karşıyayız.

Ülkeler arasındaki kara sınırların kapatılması, uluslararası yolcu taşıyan uçak seferlerinin karşılıklı olarak iptal edilerek ve seyahat serbestisinin ortadan kalması nedeniyle, 2019 yılında elde ettiğimiz 34,5 milyar dolarlık turizm gelirlerinde ne kadar bir azalma olacağını gerçekçi bir şekilde tahmin etmek sanırım imkânsız. Diğer taraftan, bu yıl yurtdışında çalışan işçilerimizin yaşadıkları ülkelerde alınan istihdamı koruma önlemleri nedeniyle, bayram tatillerinde izne gelecek işçi sayısında ve beraberinde getireceği döviz girdisinde sıkıntılar çıkması da ihtimal dâhilindedir.

Artık, ne yazık ki alışageldiğimiz dünyanın çok ötesindeyiz. COVID-19 salgını nedeniyle birçok sanayi işletmemiz tedarik zincirindeki kopmalar nedeniyle sıkıntılar yaşamaktadır. İmalat sürecinde kullandıkları hammadde, ara madde ve malzeme temininde güçlük yaşanmakta, bu durum planlanmış imalat sürecinde aksama, gecikme ve durmalara sebebiyet vermektedir.

Bir taraftan, alınan önlemlere bağlı olarak yaşanan talep eksikliği nedeniyle siparişler iptal edilirken, diğer taraftan müşterilerden alınmış senetler ve çeklerin tahsilinde zorluk yaşanmaktadır. Müşterilerinden tahsilât yapmakta ve nakte dönmekte zorlanan firmalar, malzeme tedarikinde ve işçi ücretleri için finansman bulmakta da zorlanmaktadır.

Nitekim geçtiğimiz ayın üçüncü haftasından itibaren ihracat şampiyonu olan dev otomotiv, elektronik ve beyaz eşya, tekstil ve hazır giyim firmalarımızın üretimlerine ara verme kararlarına ilişkin bildirimler Kamuyu Aydınlatma Platformuna düşmeye başladı. Özellikle yolcu havayolu taşımacılığı neredeyse tümünden durmuş vaziyette.

Çizmiş olduğumuz ekonomik panoramanın bütününe baktığımızda; turizm ve işçi döviz gelirlerimizde dramatik yönde düşüşler olması durumunda, ülkeye döviz girdisi sağlamak için, geriye elimizde ihracat gelirlerimizi artırmak yahut en azından korumaya çalışmaktan başka bir enstrüman kalmadığını gösteriyor.

Diğer taraftan, ana ihrac pazarlarımız olan ülkeler bu salgından derinden etkilenmiş, birçoğunda kontrollü sokağa çıkma yasağı, karantina, sınırların kapatılması gibi sert uygulamalara geçilmiş durumdadır. Ancak, salgın sonrası için hazır olma ve edindiğimiz pazarların başka ülkelere kaptırılmaması gereği bulunmaktadır.

Bu çerçevede, ihracat şampiyonu olan sektörlerle ve firmalarımıza destek verilmesi ve ayakta tutulması, ülkemizin ödemeler dengesini sağlamaya çalışmak yönünden hayati bir önem taşımaktadır. Aksi takdirde, dış borçlarımızı rahatça çevirecek ölçüde dış finansman da sağlayamayız durumunda, ekonomimizin kırılganlığı artacak ve dış şoklara karşı direnci zayıflayacaktır.

4) İhracatta KDV İadeleri Yapılamayacak mı?

Hazine ve Maliye Bakanlığı 518 Sıra No.lu VUK Genel Tebliğiyle; ticari, zirai ve mesleki kazanç yönünden gelir vergisi mükellefiyeti olanların, koronavirüs salgınından doğrudan etkilenen bazı sektörler ile İçişleri Bakanlığınca geçici süreliğine faaliyetlerine ara verilen sektörlerde faaliyette bulunan gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerinin, 01.04.2020 ile 30.06.2020 (bu tarihler dâhil) tarihleri arasında mücbir sebep halinde olduğunu kabul ve ilan etmiştir.

Buna göre, mücbir sebep kapsamında olduğu kabul edilen yukarıda belirtilen mükelleflerin Mart, Nisan ve Mayıs dönemlerine ilişkin Katma Değer Vergisi beyannamesi verilme süreleri 27/7/2020 Pazartesi günü sonuna kadar uzatılmıştır.

Bunun yanı sıra, 65 yaş ve üstünde olması veya kronik rahatsızlığı bulunması nedeniyle sokağa çıkma yasağı kapsamına giren mükellefler ve meslek mensupları ile beyanname ve bildirimleri bu meslek mensuplarınca verilen mükelleflerin 22/3/2020 ile sokağa çıkma yasağının sona ereceği tarih (bu tarihler dâhil) arasında mücbir sebep halinde olduğunun kabul edilmesi uygun bulunmuştur. Bu kapsamda yer alan mükellefler tarafından verilemeyen Katma Değer Vergisi beyannamesi verilme sürelerinin son gününün, sokağa çıkma yasağının sona ereceği günü takip eden 15 inci günün sonuna kadar uzatılması uygun bulunmuştur.

Bazı meslektaşlarımız, nakit olarak alınan KDV iadelerinde KDV İadesi YMM Tasdik Raporu düzenlenmesi gerektiğini, düzenlenen bu raporlarda alış ve satış faturalarının karşılıklı olarak teyit edilmesi zorunluluğunun yerine getirilemeyeceğini, teyit yapılamayacağından dolayı raporun eksik kalacağını ve bu nedenle vergi idaresinin KDV iadelerini onaylamayacağı yönünde açıklamalarda bulunmuştur.

Diğer bir kısım meslektaşımız ise işin ödeme boyutuna dikkat çekerek, vergi dairesinin kendisine yatırılmayan katma değer vergisini nakten iade etmeyeceğini dile getirip, mahsuben iadede mahsup dilekçesinin verilmesi ve gerekli bilgi ve belgeleri sisteme yüklemenin yeterli olacağını, mahsuben iade sonradan gerçekleştirilse bile talep tarihi itibarıyla iade yapılacağı için sorun çıkmayacağını ifade etmişlerdir.

5) Mücbir Sebep Kapsamında Olan Mükellefler KDV Beyannamesini Süresinde Verebilir ve KDV İadesi Talebinde Bulunabilir

Mücbir sebep kapsamında olsa dahi isteyen mükelleflerimizin KDV beyannamelerini süresinde vermelerini engelleyen bir husus bulunmamaktadır. Yani mücbir sebepten yararlanan mükelleflerimiz Mart, Nisan ve Mayıs dönemlerine ilişkin Katma Değer Vergisi beyannamelerini, 518 Sıra No.lu VUK Genel Tebliğiyle kendilerine tanınan imkan çerçevesinde 27/7/2020 Pazartesi günü sonuna kadar verebileceği gibi, arzu ederlerse normal kanuni sürelerinde de verebilirler.

Dikkat edilecek olursa, burada mükelleflerimizin zorda kalmaması açısından, beyanname vermeye ilişkin olan süreler uzamaktadır. Ancak, bu durum illa sürenin son gününe kadar beklenmesini gerektirmez. Mücbir sebep kapsamında olsalar dahi iadesi çıkan mükellefler, KDV beyannamelerini yasal süreleri içerisinde vererek, KDV iadesi talebinde bulunabilir.

6) Mart, Nisan ve Mayıs 2020 Dönemleri KDV İadesi Taleplerine İlişkin Değerlendirmemiz

Mücbir Sebep kapsamındaki mükelleflerin Mart, Nisan ve Mayıs 2020 dönemlerine ilişkin Katma Değer Vergisi Beyannameleri ile Muhtasar Beyannamelerinin verilme süresi 27 Temmuz 2020 Pazartesi günü sonuna kadar uzatılmıştır.

Aynı dönemlere ilişkin verilmesi gereken “**Form Ba-Bs**” bildirimlerinin verilme ve bu dönemlerde oluşturulması ve imzalanması gereken **e-Defterlerin oluşturulma ve imzalanma** ile aynı sürede Gelir İdaresi Başkanlığı Bilgi İşlem Sistemine yüklenmesi gereken “**Elektronik Defter Beratları**”nın yüklenme süreleri de **27 Temmuz 2020 günü sonuna kadar uzatılmıştır.**

Koronavirüs salgınından doğrudan etkilenen ve ana faaliyet alanı itibarıyla; alışveriş merkezleri dâhil perakende, sağlık hizmetleri, mobilya imalatı, demir çelik ve metal sanayi, madencilik ve taş ocakçılığı, bina inşaat hizmetleri, endüstriyel mutfak imalatı, otomotiv imalatı ve ticareti ile otomotiv sanayi için parça ve aksesuar imalatı, araç kiralama, depolama faaliyetleri dâhil lojistik ve ulaşım, sinema ve tiyatro gibi sanatsal hizmetler, matbaacılık dahil kitap, gazete, dergi ve benzeri basılı ürünlerin yayıncılık faaliyetleri, tur operatörleri ve seyahat acenteleri dahil konaklama faaliyetleri, lokanta, kıraathane dahil yiyecek ve içecek hizmetleri, tekstil ve konfeksiyon imalatı ve ticareti ile halkla ilişkiler dahil etkinlik ve organizasyon hizmetleri sektörlerinde faaliyette bulunan mükellefler ile İçişleri Bakanlığınca geçici süreliğine faaliyetlerine ara verilmesine karar verilen sektörlerde faaliyette bulunan mükelleflerin, 1/4/2020 ila 30/6/2020 (bu tarihler dâhil) tarihleri arasında mücbir sebep halinde olduğu kabul edilmesi uygun bulunmuştur.

Mücbir sebeplerden yararlanarak Mart, Nisan ve Mayıs 2020 Katma Değer Vergisi Beyannamelerini uzatmadan faydalanarak 27 Temmuz 2020 tarihinde verecek olan mükelleflerden, bu dönemlerde mal ve hizmet satın alan ve KDV iadesi talebinde bulunan mükellefler olumsuz yönde etkilenecektir.

Buna göre, KDV iadesi talep edecek mükelleflerin etkilenme düzeyi, mücbir sebeplerden yararlanan mükelleflerden satın alınan mal ve hizmetlerinin yoğunluğuna bağlı olarak değişecektir. Örneğin, gıda mamulleri imal ederek, hem iç piyasa satışları olan, hem de geniş çapta ihracatı olan bir firmanın KDV iadesi talebinde bulunması halinde, bu firma çok fazla etkilenmeyecektir.

Mücbir sebep kapsamında bulunan sektörlerden yoğunluklu olarak hammadde ve malzeme temin ederek imalat yapan ihracatçı firmalarımızda ise, KDVİRA sistemi tarafından üretilen “**Kontrol Raporları**”nda “**GEKo6. Alt Mükelleflerin Fatura Beyan Tutarlılığı Kontrolü**” segmenti çalışacak ve çok sayıda uyumsuzluk görünecektir. Ancak, KDV Uygulama Genel Tebliği'nin 4/E-5 bölümünde belirtilen şekilde banka dekontu, çek vb. ödeme belgeleri ile taşıma, depolama, sigorta vb. belgelerini sunmak suretiyle, söz konusu işlemlerin gerçekliği ortaya konulabilmektedir. Dolayısıyla, bu çerçevede problem çıkmaması gerekir.

Diğer taraftan, anılan dönemlere ilişkin olarak yapılacak nakit iadeler için KDV İadesi Tasdik Raporları yazılırken bazı sıkıntılar çıkması ihtimali bulunmaktadır. Özellikle, mücbir sebepten yararlanan mükelleflerin karşıt incelemelerinde, yukarıda belirtilen prosedürü uygulamak kaydıyla, vergi idaresinin yapılan karşıt incelemeyi yeterli görmesi ve gereken anlayışı göstermesi lazım gelir.

7) Sonsöz

Türkiye için CDS primlerinin aşırı yükselmesi yurt dışından finansman sağlamada zorluklar çıkartırken, borç çevirme faizlerinin döviz bazında yükselmesine yol açmakta, yabancıların DİBS ve hisse senedi satarak para ve sermaye piyasalarından çıkması gibi faktörler döviz rezervlerimizin erimesine ve kurların yükselmesine neden olmaktadır.

Çizmiş olduğumuz ekonomik panoramanın bütününe baktığımızda, turizm ve işçi döviz gelirlerimizde dramatik yönde düşüşler olması durumunda, ülkeye döviz girdisi sağlamak için, geriye elimizde ihracat gelirlerimizi artırmak yahut en azından korumaya çalışmaktan başka bir enstrüman kalmadığı görünüyor.

Bu çerçevede, ihracat şampiyonu firmalarımızın ihracatta KDV alacaklarının bekletilmesi lüksüne sahip değiliz. İhracatçı firmalarımıza destek verilmesi ve ayakta tutulması, ülkemizin ödemeler dengesini sağlamaya çalışmak yönünden hayati bir önem taşımaktadır.

Aksi takdirde, dış borçlarımızı rahatça çevirecek ölçüde dış finansman da sağlayamamız durumunda, ekonomimizin kırılacağı artacak ve dış şoklara karşı direnci zayıflayacaktır. Olağanüstü günler ve sorunlar yaşıyoruz. Olağanüstü sorunlara, hep birlikte akılcı olağanüstü çözümler bulmak zorundayız.

Kaynakça

ⁱ <https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansmani-istatistikleri>

ⁱⁱ <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33669>

ⁱⁱⁱ <https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri/dis-ticaret-istatistikleri-ocak-2020-genel-ticaret-sistemi%20%C3%9C%20Gruplar%C4%B1na%20G%C3%B6re%20D%C4%B1C5%9F%20Ticaret>

^{iv} <https://www.tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

^v <https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/03/23/pr2098-imf-managing-director-statement-following-a-g20-ministerial-call-on-the-coronavirus-emergency>

^{vi} <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19>

^{vii} <http://www.muhasabetr.com/yazarlarimiz/bulentak/004/>